

Innhold

Forord	7
Innledning.....	9

Del 1

Lærere før og nå: Helter, tyranner eller tapere?	17
--	----

Del 2

«Å søke løkens kjerne»: Modernitet og selvidentitet	31
Når alt går bra til slutt: Naiv. Super. – en dannelsesroman for vår tid	39
«Speilbildet mitt ler så lenge jeg ler.» Unge jenter og kroppens refleksivitet .	49
Fra dannelse til identitet til dannelse og refleksiv identitet?	55

Del 3

«Tenkningens» historie og barns utvikling som «tenker»	61
Cogito ergo sum: Språk og tanke i klasserommet	75
Del 1 Skolens språk og de andres språk.....	75
Del 2 Språk, identitet og refleksivitet.....	80
Del 3 Å ta den andres standpunkt	82

Del 4

Narrativ identitet og narrative grunnmønstre i kulturen.....	89
Om det mytiske før og nå – film som moderne myter.....	110

Del 5

Kulturtrekk: Individualisme, narsissisme	135
Et litterært eksempel: Lille Rødhette møter seg selv.....	143
«Sakte, som på film, flere ganger.» Kjærlighet i det moderne samfunnet...	148
Hva skal vi med fortida? Morsmålsfaget og fortellingen om Norge	158

Klassikere i klasserommet	174
Om kulturen, barnelitteraturen, estetikken og didaktikken ved årtusenskiftet	182
Del 1 Om kulturen	182
Del 2 Om barnelitteraturen	195
Livsmot, framtidshåp og det narrative begjær	207

Del 6

Om litteratur, tolkning og «meningen med livet»	217
Om litteraturteori, litteraturdydidaktikk og lesere	224
Litterære reiser i klassen: Pakketur eller opplevelsesreise?.....	242
Litteraturundervisning for de lesesvake – og for alle de andre	260
«Å bli en som leser litteratur» – en utviklingshistorie om lesning fra 6 til 16.....	287
Kunstens fortellinger	306
Del 1 Hva handler det om?	306
Del 2 Litteratur er språk brukt på uvanlig måte	314
Del 3 Mer om litteratur, litteratur og film eller bare film	320
Litteratur	325
Register	333

Register

- abstrakt tenkning 12
Adler, Alfred 104
all-alder-litteratur 196
Allen, Woody 136
Andersen, H.C. 196
antitetisk tenkning 64
Applebee, Arthur 67, 202
Appleyard, Joseph A. 243, 260,
287–305
arketype 123–124, 126
Armstrong, Nancy 73, 193, 313
Asbjørnsen og Moe 66
Asplund Carlsson, Maj 192, 202,
204
- Bakhtin, Mikhail 230
Bergman, Ingmar 136
Bettelheim, Bruno 199, 207, 292
Birde Wiese, Lisbeth 242, 255–257
Bjerg, Svend 97
Bjørneboe, Jens 19, 21, 22
Bjørnson, Bjørnstjerne 44, 168,
312
Booth, Wayne 236
Bourdieu, Pierre 64–65
Bradbury, Ray 110
Bradley, Marion Zimmer 221
Brooks, Peter 208–210, 308
- Bruner, Jerome 12–14, 35, 58, 84,
85, 90–91, 93, 95, 96, 109, 140,
177–178, 186, 201, 208, 121,
211–212, 217, 222, 231, 234,
263–265, 270, 279, 308
Bø, Gudleiv 121
- Calvino, Italo 174–176
Campbell, J. 112
Campell, Joseph 118–123, 126–
127, 129, 130
Chomsky, Noam 95
Chopra, Deepak 221
Christensen, Lars Saabye 21
Christov, Solveig 319
Collett, Camilla 73, 94
CRISS-prosjektet 82
Culler, Jonathan 193, 225, 227,
267, 279
Cupitt, Don 94
- Dahlberg, Gunilla 75
dannelse 55, 56, 58
dannelsesfortelling 298
dannelsesroman 39, 46, 176, 312
Darwin, Charles 313
den dobbelte leseren 196
Descartes 80

- desentrering 83, 260
Donaldson, Margaret 74
Dunn, Judy 84
- Eco, Umberto 263
Egner, Thorbjørn 11
Ekko 137, 138, 139, 148, 151, 156
Ekman, Kerstin 255, 256, 257
ekstern synsvinkel 318
empati 83, 85, 145, 161, 166, 169–171, 220
epos 67
Eriksen, Anne 107, 165, 171, 172
Erikson, Erik 301–302
Eros og Psyke 115
Esmann, Karin 179–181
- fabel 207
Falkberget, Johan 319
fantasy litteratur 221
Fish, Stanley 236
folkeeventyr 66
fordobling 232, 235, 239
foregripelse 322
Forster, E.M. 265–266
Fosse, Jon 196–197, 199, 200
Foucault, Michel 193
Freud, Sigmund 136
Frisch, Max 108
Frye, Northrop 99, 165, 295, 304
- Galilei, Galileo 224
Gergen, Kenneth 11, 99, 101, 164, 195, 234
gestalt 238
gestaltning 238
gestaltpsykologi 238
Giddens, Anthony 11, 31, 33, 34, 36, 38, 41–42, 47, 49, 61, 82, 90–91, 102, 136, 143–144, 165, 166, 223, 234
Gordon, Andrew 127
Grieg, Nordahl 168–169
grunnfortelling 165, 166
Gullestad, Marianne 104
Gutenberg 62
Gyllembourg, Thomasine 180
Gaarder, Jostein 199, 243
- Hagen, Marion 51, 140
Hagtvedt, Bente Eriksen 66, 264–265
Hamsun, Knut 313
Harmilton, Sharon Jean 192
Harry Potter 126, 190, 297
Hawkes, T. 308
Heath, Shirley Brice 76, 259
Hellesnes, Jon 58
Hera 115, 137
Herakles 115, 116, 129
hermeneutikk 217
hermeneutiske sirkel, den 217–218
hermeneutisk handling 217, 218, 232
hermeneutisk prosess 236
Hiorthøy, Kim 143, 199
historisk bevissthet 170, 171, 178, 179
Hoem, Edvard 18
Holberg, Ludvig 71

Holland, Norman 176, 236–238,
294

Homer 67, 68, 301

Horney, Karen 136

Huxley, Aldous 110

Haavardsholm, Espen 212–213

Ibsen, Henrik 312, 313

identitetstema 176

implisitt lesar 231

intern synsvinkel 319

intertekstualitet 306

ironi 162, 163

Iser, Wolfgang 231–232, 235, 236–
238, 239, 242, 255, 270–271,
314

iterativ fortelling 150

Jacobsen, Roy 97

jamstillingsvedtaket 169

Jensen, Henrik 35, 187, 205

Johnson, Mark 224

Joyce, James 212

Jung, Carl Gustav 123

jødeparagrafen 167

kausal sammenheng 92

kausale forbindelser 277

kausalitet 280

Kermode, Frank 43, 109

Key, Ellen 10, 182

Kielland, Alexander L. 94, 166,
312

Kierkegaard, Søren 73

Kierkegaard, Ole Lund 204

Kjærlighet 148

Kleiva, Rønnaug 199

konstruksjonistisk 164

kontekstuavhengig 70, 260, 296

kontekstuavhengig språk 73, 75

Lakoff, George 224

Lasch, Christopher 137, 141, 142

Lévi-Strauss, Claude 113

Lie, Jonas 94, 312

Lindgren, Astrid 126, 206

Loe, Erlend 33–34, 39, 51, 53,
143, 164, 186, 191, 199

Lucas, George 44, 127–128, 131

Løland, Rasmus 319

Løvlie, Lars 83

Marstein, Trude 141

May, Rollo 98, 114, 172, 191

McDonald, Marianne 106

metakognisjon 80

metakognitiv 82, 85

metakunnskap 84

Mikaelsson, Lisbeth 112, 221

monomyte 118

Mortensen, Klaus P. 56

myte 111–113

Nansen, Fridtjof 118

Narkissos 136, 137, 138, 139, 148,
151

narrativ tenkning 12–14

narrativt begjær 91, 208, 243, 246

narsissisme 135, 136, 137, 138,
139, 186

- narsissistisk 141
 Newton, Isaak 224

 Ohlsson, Anders 103
 Ong, Walter 62–63, 64, 69, 72
 Orwell, George 110
 overføringsobjekt 294–295

 Paley, Vivian Gussin 64, 293
 Pandora 115
 paradigmatisk 12
 pause 323
 Piaget 83, 299, 302
 pikaresk roman 68, 210
 plot 92, 93, 149, 195, 210, 243,
 255, 265, 266, 267, 268, 271,
 272, 275, 293, 298–301, 308,
 309, 310, 315, 316
 Pohl, Peter 89, 318
 Polkinghorne, D.E. 93
 populærkultur 63, 126
 populærlitteratur 115, 220, 240,
 314
 Postman, Neil 110
 Prometevs 116
 Propp, Vladimir 119–120, 315

 rapsode 68
 refleksiv identitet 14, 156, 261
 retorikk 83
 retorisk bevissthet 84
 Ricoeur, Paul 90–91, 97, 208
 Rogers, Carl 80, 81
 Rolfsen, Nordahl 203
 Rorty, Richard 162, 163

 Sachnowitz, Herman 103
 sammendrag 323
 Santa, Carol M. 81–82
 Sartre, Jean Paul 109
 scene 323
 Scheen, Kjersti 50
 Schibbye, Anne Lise Løvlie 82, 156
 Sejersted, F. 168
 Sennett, Richard 11, 138, 141,
 158–162, 163, 186, 202
 Shaw, Bernhard 307
 Shelley, Mary 110
 Sisyfos 108
 Sivle, Per 17–18
 skjema 90–91, 93, 98, 106, 126,
 210, 238, 263, 269, 270, 271,
 293, 294
 skjemateori 278
 Skram, Amalie 94, 97, 313
 Skårderud, Finn 31
 Smidt, Jon 229–230, 231
 Solstad, Dag 23, 25
 sosialkonstruksjonisme 11
 Spielberg, Steven 110, 111, 127,
 170
 Steinbeck 300
 Supermann 115, 116
 superstruktur 269–270
 synsvinkel 318
 syntagmatisk tenkning 13

 Taylor, Charles 10, 11, 136, 142,
 164
 tendensforfatter 256
 tendensroman 315

- tidshull 322
tilbakeblikk 322
Todorov, Tzvetan 315
Tolkien, J.R.R. 221
tolkningsfellesskap 225, 231, 267
tomme plasser 233
Tranøy, Knut Erik 169–170
TV-serie 272–274
Twain, Mark 315
Tønnesen, Elise Seip 153, 275–276

Undset, Sigrid 165

Vesaas, Tarjei 218
Vetlesen, Arne Johan 139
Vidén, Gunhild 116
Vogler, Christopher 118, 121–124
Vygotskij, Lev 61, 67, 74, 75, 261–
262

Wergeland, Henrik 167–168, 169
Wernström, Sven 255, 256, 257
White, Hayden 165, 168
Wilson, Colin 222
Winnicott, D.W. 295
WISC-testen 75

Zeus 115, 137
Ziehe, Thomas 24, 27–28, 57, 176,
183–184, 229

Ørstavik, Hanne 143, 148–157
Øverland, Arnulf 169